

—š— Učiteljska gospodarska in kreditna zaduga r. z. z. o. z. v Celju ima svoj redni občni zbor na velikonočni torek, dne 25. aprila 1916 v zadržnem lokalu v Celju na Bregu h. št. 26. Dnevni red: 1. Poročilo načelnstva o poslovanju zadruge leta 1915. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Odobrenje letnega računa in razdelitev čistega dobička. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Volitve v načelnstvo in nadzorstvo. 6. Služajnosti.

Koroške vesti.

—k— Aretacija. V Tajhnu so orožniki odvedli učitelja Franca Lengerja, obdolženega zavoljo prestopka proti pravici, ter ga izročili okrajnemu sodišču v Trgu.

—k— Aretirani. „Grazer Tagblatt“ poroča, da so bili 11. pret. m. aretirani na Koroškem Franc Ksaver Meško, župnik in odlični slovenski pisatelj pri Mariji na Zilji, župnik Jurij Trunk in cerkovnik Mihael Grafenauer v Perovi pri Beljaku.

Goriške vesti.

—g— Vojno zavarovanje je po Vi-paaskem na dnevnem redu. Za Rihdmburg in okolice deluje kot zastopnik tovariš nadučitelj Rihard Gorjup, za ajdovsko-goriške občine pa tovariš Pavelj Plesničar, učitelj v Ajdovščini.

—g— Sola Družbe sv. Cirila in Metoda na Blanciah v Gorici je tudi že precej trpela zaradi italijanskih granat in šrapnelov. Sreča zanjo je bila kmetiška hiša, stoječa v bližini, ki je bila zadeta in je zgorela. Drugače bi ta izstrelak gotovo močno poškodoval šolsko poslopje. Sola na Blanciah je bila dvorazredna in je imela okoli 100 otrok. Družbo je stala na leto 5151 K. Kazala se je potreba, da šola razširijo.

Tržaške vesti.

—t— V zahvali tržaške podružnice CMD beremo tudi te presrečne besede: „... Srčna zahvala bodi tem potom izrečena g. Miri Engelmannovi in g. Pavli Hočevarjevi, ker sta tako lepo naučili deco deklamiranja „Habsburškega roda“ in g. H. Hočevarjevi še posebej, ker je pričela za otroški nivo res dovršeno uprizorjeni „Razgovor“. Iskrena zahvala g. Vidi Kersnikovi za njen veliki trud, ki ga je imela z naučenjem tako lepo uspele igre: „Mala prostovoljca“. Odobravanje hvaležnega občinstva bodi vsem trem v majhno odškodnino za njihov trud. Iskreno zahvalo dolgujemo g. F. Marinčku za njegov trud pri skiptikonu. Hvaležno se zahvaljujemo gg. Waschtetu in C. Petrovcu za njuno spremljevanje na klavirju in harmoniju pri vseh naših dosedanjih prireditvah, g. L. Katniku, ker je šel na roko pri uravnavi garderobe in odra, g. S. Dimniku za sestavo, pisanje in odpošiljanje vabil ter pomoč pri dekoriranju dvorane o priliki prireditve 1. decembra 1915, ter gg. S. Dimniku, C. Petrovcu, A. Waschtetu za sodelovanje pri mešanih zborih. Srčna zahvala vsemu ostalemu CMD učitelstvu, ki je skrbelo pri prireditvah za red v dvorani in pri vhodih ter pomagalo pri oblačenju otrok in ureditvi odra. Topla, iskrena zahvala njemu, ki je „duša“ naših prireditev, našemu neumornemu Karlu Mahkoti, ki je vedno pripravljen, da se odzove našemu klicu z največjo vneto in požrtvovalnostjo. Ženska podružnica CMD in CMD sploh mu dolgujeta neomejeno zahvalo in hvaležnost...“ Vsi tu imenovani so naši tovariši in naše tovarišice, ki je tudi iz njih uspešnega dela pognal slovenski živelj v našem Trstu mogočno in ponosno rast! Narod, ki tako ceni delo učiteljstva, je takega učiteljstva tudi vreden!

—t— Nova imena mestnih otroških vrtcev v Trstu. Cesarski komisar je odredil, da se bo odslej imenoval mestni otroški vrtec na Novi reni „Mestni otroški vrtec po ustanovi nadvojvodinje Gizele“, oni v ulici Manzoni „Mestni otroški vrtec po ustanovi nadvojvode Rudolfa“, oni na Stari reni pa „Mestni otroški vrtec cesarice Elizabete“.

—t— Še vedno — „ščavi“! V „Edinosti“ z dne 27. marca 1916, št. 87, beremo: Pišejo nam: Raznim slojem laškega prebivalstva še zdaj ni dosti grenkih izkušenj; še vedno so ostali zvesti naukom, ki so jim jih skozi desetletja vcepili zlobni zapeljivci, ki so pa o pravem času odnesli svojo kožo čez mejo. Včeraj popoldne je bil znanec I. K. priča, kako je mladenič od 16. do 17. let v gornjem delu ulice Chiozza psoval 6letnega dečka in 4letno deklico ki sta se pred stanovanjem igrala, s „ščavi“. Pri peku v ulici Acquedotto št. 59 sta se včeraj širokoustili dve po „Piccolo“ vzgojeni ženi, da nočeta hoditi k peku F. B. v ulici Giulia, češ, ker je „ščavo“. Na protest narodne služkinje neke znane slovenske meščanske družine, da je čas nehati s takimi besedami in da pokliče stražo, sta razljučeni ženi kričali, naj le pokliče stražo, in da se ne bojuje nikogar. Pred par dnevi sem bil od daleč

priča, kako je tropa 10 do 14 letnih paglavcev obmetavala s kamenjem med klici „ecco la scuola ščava“ okna slovenske šole v ulici Giuliani. Povpraševal sem pozneje v šoli če je kaj škode, ter strmel, ko sem videl na stotine razbitih šip. Živimo v vojnem času in ni časa danes, da bi se z zapisovanjem takih slučajev pobesnelega šovenizma razburjalo pr. bivalstvo, a zameriti se nam pa tudi ne more, če prosimo pristojne faktorje, da naredijo v tem oziru red. Naš narod, čigar sinovi žrtvujejo dan na dan svoje zdravje in življenje v borbi za skupno domovino vseh avstrijskih narodov, pač ne zasluži, da bi ga žalili... (tu je cenzura črtala nekaj vrst)... je treba še zdaj se pojavljajoče izrastke vzgoje tržaške laške mladine iz časa pred 23. majnikom l. 1915. korenito odpraviti ter gojiti složno življenje obeh narodnosti, ki imata tu svoje domove.

—t— Za vojno razstavo v Trstu. Deželno društvo „Rdečega križa“ za Trst in Istro prosi vse one, ki imajo slike dohoda in prevažanja ranjenih vojakov v Trst, naj jih izroče „Rdečemu križu“, ki jih porabi za vojno razstavo.

Istrske vesti.

—i— Zaplenjena knjiga. Okr. sodišče v Rovinju je zaplenilo knjigo „La nuova Germania“ (Nova Nemčija).

—i— Draginske doklade za deželne uradnike in učiteljstvo v Istri. Istrski deželni odbor je sklenil, da dobe deželni uradniki in učiteljstvo v Istri vojno draginske doklade v isti izmeri kakor državni uradniki. Med učiteljstvom bodo deležni te podpore vsi, ki imajo usposobljenostno izpričevalo; razlika med moškimi in ženskimi učnimi osebami bo samo ta, da dobe učiteljice 20% manjšo doklado, nego moški tovariši.

—i— 10.000 kron Družbi sv. Cirila in Metoda za Istro. V Zagrebu je umrla te dni meščanka in dobrotnica Vekoslava Hasskova. Vse svoje imetje, ki ga cenijo na 120.000 kron, je zapustila v dobrodelne namene, in to 25 torici legatov. Družba sv. Cirila in Metoda za Istro dobi 10.000 kron.

Iz Dalmacije.

—d— Umrl je v Zadru vpokojeni gimnazijski ravnatelj Avgustin Dobrilović. Bil je izvrsten šolnik in zvest svojemu narodu do zadnjega zdiha. — Blag mu spomin!

—d— Umrl je v Dugopolju (Dalmacija) v visoki starosti ugledni duhovnik don Božo Macanović. Pokojnik je bil od mladih let navdušen narodnjak ter si je pridobil velikih zaslug v prvih časih narodnih borb v Dalmaciji. Bil je čestit in plemenit človek in vzoren duhovnik.

—d— Razpuščeno društvo. Iz Starega grada v Dalmaciji poročajo, da je razpuščeno tamošnje društvo „Unione Dalmata“.

—d— Na prvem mestu italijansko! Uradni „Objavitelj Dalmatinski“ prinaša v številki z dne 8. marca poziv „Pripomočne zadruge državnih činovnika Dalmacije“, in sicer na prvem mestu — italijansko!

—d— Umrl je v kraju Povlje na Braču v Dalmaciji tamkajšnji nadučitelj Drago pl. Mascarell-Monteverde, star šele 37 let.

—d— Madžari in Jadransko morje. V Budimpešti so ustanovili pod predsedstvom dvornega svetnika Havasza posebno društvo, ki hoče podpirati madžarske interese ob jadranski obali in skrbeti zlasti za čim najožje gospodarske stike z Dalmacijo. Društvo je kupilo lepo knjižnico bivšega podobnega avstrijskega „Dalmatinskega združenja“ na Dunaju ter je izbralo posebno naučno sekcijo, ki naj skrbi, da se bo v madžarskih šolah vbodoče posvečala posebna pažnja razmeram na morju in v primorskih deželah.

Splošni vestnik.

Vojni križ za civilne zasluge. Dunaj, 29. marca. (Kor. ur.) „Wiener Ztg.“ objavlja po cesarju potrjena pravila 16. avgusta 1915 ustanovljenega vojnega križa za civilne zasluge. Podelil ga bo cesar na predlog pristojnih oblasli osebam, ki so se odlično izkazale v sedanji vojski s posebno vnetim in požrtvovalnim delom na civilnem polju in ki so tako zaslužile odlikovanje. Vojni križ se podeli v 4. razredih, diploma se ne izstavi.

Draginskih doklad ne morejo rubiti. S cesarsko naredbo od 8. februarja 1916, državnih zakonik št. 32, je odredjeno, da se ne morejo eksekvirati tiste doklade, ki so bile uslužbencem države in uprave državnih železnice dovoljene zaradi izrednih razmer, ki jih je usvarila vojna. Iz tistih razlogov velja to tudi za draginske doklade, ki so jih druge javne zveze in privatni delodajalci dovolili povodom vojne. Za privatne uslužbence je taka odredba potrebna tembolj, ker bi pri plačah, ki znašajo nad 2000 K, zapadel ves

povišek dohodka eksekuciji in bi torej ves poboljšek šel upnikom v prilog. Zato je izšla sedaj cesarska naredba, ki gori rečeno naredbo od 8. februarja razteza na vse draginske doklade, dovoljene drugim osebam v javni službi, ali v privatnem delavnem ali službenem, trajnem ali netrajnem razmerju, kakor tudi njihovim zapuščencem.

Poti širokim krilom. Namestno generalno poveljstvo 3. bavarskega armadnega zbora je izdalo razpis, ki v njem opominja ženstvo, naj ne trosi tkanin na neprimerno široka in nabrana krila, kakor tudi ne usnja za previsoke črevlje. Usnje in tkanine se rabijo za nujnejše svrhe. Patriotična dolžnost velepa ženstvu, da se v tem resnem času nosi primerno skromno. Pametna in potrebna odredba!

Dopusti za čebelarje. Tajništvo „Slovenskega čebelarstva“ v Ljubljani razglašča: C. kr. kmetijsko ministrstvo je izposlovalo, da se bodo letos dajali dopusti tudi čebelarjem. V smislu splošnih določb o dopustih ima čebelar, ki si želi dopusta, prositi zanj svoje predpostavljeno poveljstvo enostavno pri raportu. Dopusti se dele pri nadomestnih krdelih, črnovojniških etapah, črnovojniških stražnih bataljonih, v taborih vojnih ujetnikov, mostnih utrdbah, drugih stražnih formacijah in železniških varnostnih oddelkih. Dalje se dovoljujejo dopusti črnovojniškim obvezancem in delavcem, ki so obvezani k vojnim datjavam, moštvo v ozadju, ki so določena v različne svrhe, v kolikor dopuščajo razmere, v ozadju se nahajajočim častniškim slugam, za superarbitracijo predlaganim moštvo, ki so za službo nesposobna, kakor tudi onim, ki se nahajajo v okrevališčih. Dopustni čas in termin je prilagoditi čebelarjem potrebam. V kolikor bo mogoče, se bodo dajali vbodoče tudi večkratni dopusti (za časa rojev, pobiranja medu, skrbi za prezimovanje).

Pozor pri poštnih zavitkih! Ugotovilo se je, da se pošiljatelji vojnopoštne zavitek v največ slučajih ne ravna po določbi že opetovano razglašanih pogojev razpošiljanja, naj se namreč v zavitek vložijo prepis naslova. Kadar se to ne zgodi, je nemogoče dostaviti take zavitke, ki dospejo na namembni kraj brez naslova. Torej prepis naslova vedno v zavitek!

Pridelovanje buč in solnčnic zaradi olja. Vojni čas je spravil na dan tudi vprašanje o pridelovanju oljnih rastlin. Jedilnega olja je namreč tako malo in je tako drago, da ga ni mogoče kupovati. Na ta način smo prišli ob važno hranilo, ki ga po naših krajih jako pogrešamo. Proti prevelikemu pomanjkanju olja se bo dalo pa tudi po naših krajih nekaj storiti, če se bomo poprijeli doma pridelovanja oljnih rastlin, oziroma oljnega semena. Na Štajerskem napravljajo namreč že odnekaj domače olje iz bučnega semena in iz semena solnčnic. Ravnotako bi se dalo tudi napravljati domače olje, če bi se zavzeli za pridelovanje bučnega semena in če bi začeli pridelovati solnčnice v nekoliko večji meri. Buče pridelujemo pri nas že odnekaj in tudi solnčnice so nam dobro znane rastline. Ene ko druge pridelujemo najraje med turščico, med krompirjem ali pa ob kraju takih njiv. Toda za bučno seme se dosedaj nismo dosti zmenili in tudi seme solnčnic se ni obrabalo za olje. Danes se pa nujno priporoča, da ga dobro posušimo in obračamo za olje, zakaj to seme ima dosti olja v sebi. In ravno tako nam kaže tudi solnčnice v večji meri gojiti, da bomo lahko dobivali kaj več domačega olja za naša jedila. Bučno olje nam takoj morda ne bo ngajalo. Privadili se mu bomo pa tako hitro, kakor so se mu Spodnji Štajerci, ki jim je to olje kakortudi olje iz solnčnic posebno slastna in okusna začimba. Hitro bomo spoznali, da je to olje res prav dobro nadomestilo za dragoceno laško olje. Nujno se zaradi tega priporoča, da sadimo že letošnjo pomlad nekaj več buč in solnčnic med turščico in krompirjem. Zaradi tega je takoj skrbeti, da dobimo potrebno seme. Kdor nima potrebnega semena solnčnic, naj ga dobi iz sosesčine, in če bi ga ne bilo v deželi zadosti, naj se poišče na Štajerskem, v kolikor ga je treba za seme. Brez dvoma je, da nam pojdejo tudi naše merodajne oblasti rade na roko in da nam bodo pri tem delu rade pomagale, če bodo videle, da smo se poprijeli pridelovanja teh oljnih rastlin, ker je olje velikega pomena za ljudsko prehrano po naših krajih in važno tudi za razne druge potrebe. — Poučite ljudstvo o tem!

Zaplenjene vinjete. Praški listi so priobčili te dni odlok sodišča, ki odreja zaplenbo modro-belo-rdečih vinjet na škatlah užgalic, ki so produkt nekaterih čeških tvrdk. Na predlog državnega pravdnika je sodišče ugotovilo tu objektivni čin zločina motenja javnega miru po § 65 a) 2. z. Prepoveduje se nadaljno širjenje teh vinjet ter odreja, da je vse zaplenjene izvode uničiti.

Tri milijone kron za duhovnike. Vlada je določila tri milijone kron za draginske doklade duhovnikom.

Razgled.

— Kako deluje vojaška invalidna šola v Plznu. V c. kr. invalidni šoli v Plznu je bilo, odkar se je začela, t. j. od dne 1. svečna 1915. l. pa do današnjega dne izšolanih 1347 v vojni poškodovalnih mož in fantov. Po narodnosti je bilo 665 Čehov, 408 Nemcev, 113 Madžarov, 85 Poljakov, 28 Rumunov, 19 Hrvatov, 13 Rusinov, 6 Italijanov, 5 Slovencev, 3 Slovaki in pa 2 Srba, ter je bilo izgotovljenih do danes 84 umetnih končin in 162 ortopedičnih umetnih priprav. Iz navedenih števil je razvidno, koliko požrtvovalnosti in dela je bilo tu treba bodisi s strani ustanovitelja sanitetnega šefa plznške posadke višjega štabnega zdravnika dr. Krejčega in voditelja zdravnika invalidne šole dr. Nebeskega, bodisi s strani plznške javnosti.

— Jubilej slovaškega pisatelja. V Lipt. Sv. Miklavžu je slavil 11. pret. m. svojo sedemdesetletnico pisatelj Gregor Uram-Podtatransky.

— Drugi trgovski tečaj za vojne invalide na trgovski akademiji kr. mesta Plzna se je pričel 2. marca in bo trajal do konca meseca maja. V tečaju poučujejo trgovsko računstvo, trgovstvo, knjigovodstvo, korespondenco, menjarstvo, češčino, nemški pravopis, tesnopis, strojepis na te den 22 ur. V kursu je bilo sprejetih iz orthopedičnega oddelka tamošnjih vojaških bolnic 13 vojakov-invalidov. Pouk je brezplačen. Poučujejo profesorji trgovske akademije. Šolske potrebščine je podaril kuratorji trgovske akademije.

— „Südmarka“ — na Ruskem. Kakor poroča „Grazer Montagsblatt“ so v Lucku v Volinju (zasedli del Rusije) ustanovili podružnico „Südmarka“, ki je osrednjemu vodstvu že poslala ustanovnico.

— Prepovedane pisanice. Moravska deželna vlada je prepovedala barvanje jajc za velikonočne pisanice. Kakor znano, je ta običaj zlasti na Moravskem jako razširjen.

— Nравnost v Sarajevu. Policija v Sarajevu je aretirala pet žensk, ki so prav sistematično lovile šoli komaj odrasle deklice in jih zavajale v prostitucijo. Zaprte so trgovčevi ženi Janković in Puhalač, gostilničarka Kendulić, šivilja Ninić in vdova uradnega sluga Pitić. Zavajale so tudi hčerke iz odličnih rodov. Orgije so se vršile v prostorih nekega trgovskega agenta. Početje je trajalo že dva meseca. Kompromitiranih je tudi več takozvanih boljših gospodov.

— Novi rektor v Jassy, v Rumuniji. Profesor Mattei Cantakuzino je imenovan za rektorja vseučilišča v Jassy za dobo treh let.

— Časopisje na Ogrskem. Ogrska vlada je listom na Ogrskem že oktobra l. 1914. dovolila, da jih upravnistva za dobo vojne smejo poštnine prosto razpošiljati.

— Časopisje in vojna. Predstojništvo društva nemških založnikov časopisov in izdajatelj vseh listov v Lipskem je priobčilo ravnokar izjavo, v kateri obrazlojuje vzroke, ki neizogibno zahtevajo povišanje cen dnevnih listov. Ta okoliščina teže, s katerim se mora časopisje boriti od začetka vojne, in opozarja na sedaj nastale težave pri nabavljanju papirja in na povišanje cen papirja. To je priložilo nemške časopise k skrajšanju izdaj in k čim večjemu izvišanju dohodkov. Društvo apelira na nemško ljudstvo, naj vsakdo ostane zvest svojemu listu in naj doprinese malo žrtev, ki se zahteva od njega s predstoječim povišanjem cen. Izdajatelj listov v Lipskem napoveduje s prvim aprilom 20% odstotno povišanje cen.

— Profesura za ogrski jezik in ogrsko zgodovino na vseučilišču v Berlinu. Nemški državni zbor je sprejel brez debate predlog naprednjakov za ustanovitev profesure za ogrski jezik in ogrsko zgodovino na vseučilišču v Berlinu.

— Državni umirovljenci in draginja. Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrsko monarhije je nedavno zopet predložilo vladi prošnjo, da bi se tudi umirovljenim državnim uradnikom in vdovam po takih uradnikih naklonila potrebna pomoč.

— Imetje prof. dr. Masaryka zaplenjeno. Praški uradni list je objavil te dni, da je deželno sodišče v Pragi sklenilo, da se zaradi zločina veleizdaje zapleni vse imetje državnega poslanca profesorja dr. Masaryka.

— Praška mestna razstava. V Pragi so otvorili zanimivo razstavo „Praga 1750 — 1850“, ki podaja jako poučen kulturno-historičen pregled razvoja češke prestolnice v navedenem stoletju. Razstava se nahaja v staromestni „radnici“.

— Reforme stanislavskega uniatskega škofa Homyšina in Rusini. Stanislavski rusinski uniatski škof Homyšin je uvedel v svoji škofiji razne cerkvene reforme, ki naj bi odpravile podobnost med uniatsko-kato-